

Sabri Arpaç

✉ sabriarpacymm@gmail.com 🐦 <https://twitter.com/sabriarpac>

16 Mayıs 2019

Leasingle alınan malın kira ödemeleri bitmeden başkasına devredilmesi

Leasing yani finansal kiralama ile alınan iktisadi kıymetlerin (Makine, teçhizat veya taşınmaz ve benzeri) kiralama dönemi yani taksitleri bitmeden başka bir firmaya devredilmesine uygulamada çok rastlanmaktadır. Bu durumda devreden ve devralan mükellefler açısından leasing uygulama işlemlerini bu yazımızda inceleyeceğiz.

LEASİNG NEDİR?

Leasing (**Finansal Kiralama**), kiracı tarafından seçilen bir yatırım malının mülkiyeti finansal kiralama şirketinde kalarak, belirlenen sözleşme süresi ve kiralara karşılığında kullanım hakkının kiracıya verilmesini sağlayan bir finansman yöntemidir. Ülkemizde de 1980 yıllardan beri uygulanmakta olan leasing işlemlerinde; **Leasing şirketi (Banka, finans kuruluşu), satıcı (İmalatçı ya da ithalatçı) ve kiracı (Malı kiralayan)** olmak üzere 3 taraf vardır.

Firmalar yatırımlarına karar verdiklerinde Leasing şirketinden ödeme planı talep ederler. Leasing şirketi tarafından firma talebi doğrultusunda, TL veya döviz karşılığında hazırlanan ödeme planları firmaya sunulur.

Firmanın uygun bulması halinde proforma fatura ve kredilendirme ile ilgili evraklar Leasing şirketine verilir. Satıcı faturayı leasing şirketine keser. Leasing şirketi de tespit edilen vade ve taksit sürelerini kapsayan kiralama faturasını kiracıya keser. Bu işlemlerden sonra kiralama konusu mal kiracıya teslim edilir. Sözleşme süresi sonunda kira bedelleri tamamen ödendiğinde mal sembolik bir bedelle kiracıya bırakılır. Leasing sözleşme noterde yapılır.

FİNANSAL KİRALAMA KANUNU DÜZENLEMELERİ

Leasing ile ilgili 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununun “Devir yasağı” başlıklı **15 inci maddesinde; “Kiracı, finansal kiralama konusu maldaki zilyetliğini bir başkasına devredemez. Ancak, tüketicilerin konut edinmesine veya yatırımlara finansman sağlayan finansal kiralama işlemlerinde kiracı, kiracılık sıfatını ve/veya sözleşmeden doğan hak ve/veya yükümlülüklerini, kiralayandan yazılı izin alınması kaydıyla**

devredebilir. İşbu devir nedeniyle finansal kiralama sözleşmesinde yapılan kiracı değişikliği, bu Kanunun 8 inci maddesi çerçevesinde tescil edilir veya şerh olunur. Konut finansmanı kapsamında yapılan finansal kiralama işlemlerinde kiracı, kiralayana bilgi vermek, diğer finansal kiralama işlemlerinde ise sözleşmede hüküm bulunmak kaydıyla finansal kiralama konusu malın zilyetliğini bir başkasına devredebilir.” hükmü yer almaktadır.

Söz konusu Kanuna göre, kiracının finansal kiralama konusu maldaki zilyetliğinin bir başkasına devredilemeyeceği hükme bağlanmakla birlikte, belli şartlarda finansal kiralama konusu maldaki zilyetliğin devrine izin verilmiştir. Bu nedenle, anılan şirketin finansal kiralama yoluyla aktifleştirdiği iktisadi kıymetlerin içinde bulunan zor şartlar nedeniyle finansal kiralama şirketi ile anlaşarak başka bir firmaya devredilmesinin geçerliliği hususunda anılan Kanunun uygulamasına ilişkin ilgili Kurumdan görüş alınmasında fayda vardır.

Ayrıca, vergi mevzuatında yer alan kriterlere uyması açısından finansal kiralama işlemi sayılması kaydıyla, finansal kiralama yoluyla aktifleştirilen iktisadi kıymetlerin finansal kiralama şirketi ile anlaşarak başka bir firmaya devredilmesi mümkün bulunması halinde vergi mevzuatı açısından aşağıdaki açıklamaların dikkate alınması gerekmektedir.

DEVİRİNİN VERGİ KANUNLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Leasing konusu malın sözleşmede belirtilen süre ve ödemeleri bitmeden başka bir kişi veya şirkete devri halinde uygulanacak işlemler ile ilgili olarak neler yapılmalıdır?

Bilindiği gibi; 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 229 uncu maddesinde faturanın, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesika olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanunun mükerrer 290 ncı maddesinde, kira süresi sonunda mülkiyet hakkının kiracıya devredilip devredilmediğine bakılmaksızın, bir iktisadî kıymetin mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan tüm riskler ile yararların kiracıya bırakılması sonucunu doğuran kiralama finansal kiralama olarak kabul edilmiştir.

Finansal kiralamaya konu iktisadî kıymetin kullanma hakkının kiracı tarafından aktifleştirileceği; kiralama işleminde iktisadî kıymetin mülkiyetinin kira süresi sonunda kiracıya devredilmesi, kiracıya kira süresi sonunda iktisadî kıymeti rayiç bedelinden düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınması, kiralama süresinin iktisadî kıymetin ekonomik ömrünün % 80'inden daha büyük bir bölümünü kapsamaması veya sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerlerinin toplamının iktisadî kıymetin rayiç bedelinin % 90'ından daha büyük bir değeri oluşturması hallerinden herhangi birinin varlığı durumunda kiralama işleminin finansal kiralama olarak kabul edileceği hükme bağlanmıştır.

Yine aynı Kanununun 328 inci maddesinde de; devir ve trampa satış hükmünde olarak kabul edilmiştir.

Leasing ile ilgili olarak yayınlanan 319 ve 334 sıra no'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğ'lerinde de finansal kiralama uygulaması hakkında açıklamalar yapılmıştır. Bu açıklamalar arasında finansal kiralama konusu malın kiracı tarafından bir başkasına devri hususunda bir açıklama bulunmamakla birlikte Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından verilen özgelelerde malın tasarruf hakkının bir başka kişi ya da kuruluşa devredilmesi mümkün bulunduğu uygun görülmektedir(Gelir İdaresi Başkanlığı Eskişehir Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 05/08/2013 tarih ve 64950229-VUK-153 sayılı özeldes).

KATMA DEĞER VERGİSİ DÜZENLEMELERİ

Bilindiği gibi; Katma Değer Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında; **'ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin katma değer vergisine tabi olduğu'** hükme bağlanmış, maddenin dördüncü fıkrasında da; 'ticari, sınai, zirai faaliyet ile serbest meslek faaliyetinin devamlılığı, kapsamı ve niteliğinin Gelir Vergisi Kanunu hükümlerine göre tayin ve tespit edileceği' hüküm altına alınmıştır.

Yine Katma Değer Vergisi Kanununa göre; **"teslim bir malın tasarruf hakkının devrini, hizmet ise teslim ve teslim sayılan haller ile ithalat dışındaki işlemleri'** ifade etmektedir. Bu çerçevede, finansal kiralamaya konu bir malın kiracının kullanımına bırakılması teslim sayılmamaktadır.

Buna göre, Finansal Kiralama Kanununun 15 inci maddesi kapsamında hak ve yükümlülükleri (kiracılık sıfatı) bir başka şirkete devredilmesi işlemi, KDV Kanunu hükümlerine göre teslim değildir. Ancak, yapılan bu devir işlemi karşılığında yeni kiracıdan bir bedel tahsil edilmiş ise, bu bedel genel hükümler çerçevesinde % 18 oranında katma değer vergisine tabi tutulacaktır.

Vergi Usul Kanunu açısından devir satış hükmünde olduğundan, finansal kiralama yoluyla aktifleştirilen iktisadi kıymeti kullanma hakkının içinde bulunan zor şartlar nedeniyle finansal kiralama şirketi ile anlaşarak başka bir firmaya devredilmesi işlemi satış olarak kabul edilecek olup, bu satış işlemi nedeniyle elde edilecek bedel için fatura düzenlenip katma değer vergisi hesaplanacaktır.